

Χριστίνα Χρ. Σταμπέλου

Ακυρότητα δικαιοπραξίας λόγω έλλειψης τύπου

NOMIKH BIBLIOTHKH

Ακυρότητα δικαιοπραξίας λόγω έλλειψης τύπου
Χριστίνα Χρ. Σταμπέλου

ISBN 978-960-562-444-6

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοαντύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director:	Γιάννης Μαμαλούκος
Υπεύθυνος Παραγωγής:	Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία:	Χρυσούλα Ζια, Χρύσα Ζαργιαννάκη
Παραγωγή:	NB Production AM270715M23

NΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομυχάλη 23, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org
Αθήνα: Μαυρομυχάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521
Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ: 210 4184 212
Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600
Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

member of Europe's 500
dynamic enterprises

© 2015, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ

Χριστίνα Χρ. Σταμπέλου

ΑΚΥΡΟΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΤΥΠΟΥ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Void contract due to lack of form
Christina Chr. Stambelou

ISBN 978-960-562-444-6

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

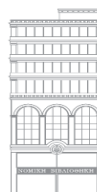
DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

© 2015, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ήταν για μένα πρόκληση, το *αίνιγμα* του τύπου της δικαιοπραξίας: βήμα που προστατεύει και εξασφαλίζει ή προϋπόθεση που περιορίζει και εμποδίζει; ή άλλοτε το ένα και άλλοτε το άλλο; πότε και σε ποιο βαθμό; Μία ενδιαφέρουσα εξερεύνηση, πρώτα γενική και ύστερα ειδική, διάταξη προς διάταξη, περίπτωση προς περίπτωση.

Στο πέρας της έρευνας αυτής, θα ήθελα, και από τη θέση αυτή, να εκφράσω τα ευγνώμονα αισθήματά μου προς τον Ακαδημαϊκό, Καθηγητή Μ. Σταθόπουλο, για την πολύπλευρη, διαρκή στήριξη που μου παρείχε σε όλη την πανεπιστημιακή πορεία μου, αλλά και για την ενθάρρυνση στο δύσκολο δρόμο της ανεξαρτησίας, που διάλεξα.

Θερμές, βαθιές ευχαριστίες αρμόζουν και στον Καθηγητή Π. Παπανικολάου για τη συνολική επιστημονική και ηθική στήριξη που μου προσέφερε, για τις πολύτιμες παρατηρήσεις του στη μονογραφία, καθώς και για όσα με δίδαξε στον τομέα της Μεθοδολογίας του Δικαίου και σε ζητήματα κατάχρησης δικαιώματος.

Θα ήθελα επίσης να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου στην Κοσμήτορα της Σχολής, Δ. Καλλινίκου, που με τις ακάματες προσπάθειες και την αφοσίωσή της στα προβλήματα της Σχολής, διέσωσε την εύρυθμη λειτουργία της σε μία από τις δυσκολότερες περιόδους (λόγω της έλλειψης προσωπικού), δίνοντας έτσι και σε μας την ευκαιρία για πρόοδο. Την ευχαριστώ θερμά και για την εξαιρετική, πολυετή συνεργασία.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω στον Καθηγητή της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ, Αχ. Κουτσουράδη, στον οποίο ανήκει και η ιδέα του θέματος της μελέτης. Τον ευχαριστώ θερμά για τις συμβουλές του, για το πολύτιμο βιβλιογραφικό υλικό που μου προσέφερε (γερμανικές και ελβετικές διατριβές), για όλο το ενδιαφέρον του γι' αυτή την εργασία.

Ευχαριστώ θερμά και τον Καθηγητή Ι. Σπυριδάκη για τις γόνιμες συζητήσεις κατά το αρχικό στάδιο της μονογραφίας. Επίσης, τον Καθηγητή Σπ. Φλογαϊτη, ο οποίος με έφερε σε επαφή με Καθηγητές Πανεπιστη-

μίων της Ευρώπης και της Αμερικής και μου έδωσε τη δυνατότητα να διευρύνω τους ορίζοντές μου.

Ευχαριστώ εγκάρδια το Διευθυντή του Τομέα μας, Αν. Καθηγητή, Β. Βάθη, για την άψογη διεύθυνση του Τομέα και για τη συμπαράστασή του. Επίσης, τους συναδέλφους, τον Επ. Καθηγητή, Αρ. Χιωτέλλη, για τις βιβλιογραφικές πληροφορίες που μου παρέσχε και για τις γενικότερες συμβουλές, τον Αν. Καθηγητή, Κ. Χριστοδούλου, για τους πνευματώδεις διαλόγους και για τη συναδελφική αλληλεγγύη και τη Λέκτορα Ελ. Πούλου για την αξέχαστη συνεργασία.

Θα ήθελα ακόμη να εκφράσω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου προς τη φίλη, Αλ. Γεωργιλιά, Εφέτη στα Διοικητικά Δικαστήρια Πειραιώς, για την πολύτιμη βοήθειά της κατά το στάδιο της έκδοσης του βιβλίου, αλλά και για την απεριόριστη προσφορά της στις δυσκολίες της ζωής.

Δεν λησμονώ να ευχαριστήσω την κ. Βάνα Κατσέλη για την εξαιρετική δακτυλογράφηση και μορφοποίηση του κειμένου της μονογραφίας.

Τέλος, ευχαριστώ πολύ τη «Νομική Βιβλιοθήκη» και ιδιαίτερα τους εκδότες, Α. και Λ. Καρατζά, για την επιμελημένη έκδοση του βιβλίου, καθώς και τις κ.κ. Σ. Χατζηκωνσταντή και Β. Παπαδογάμβρου για το ενδιαφέρον και την προσοχή τους.

Αθήνα, Ιούνιος 2015

Χριστίνα Χρ. Σταμπέλου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	7
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	17

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΑΤΥΠΟΥ ΚΑΙ Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΩΝ

§ 1. Η αρχή του ατύπου	19
I. Τυπικότητα και άτυπο των δικαιοπραξιών	19
II. Ιδιωτική αυτονομία και αρχή του ατύπου	20
III. Ιστορική εξέλιξη	22
IV. Συγκριτική Επισκόπηση	26
1. Γερμανικό δίκαιο	26
2. Ελβετικό δίκαιο	28
3. Γαλλικό δίκαιο	30
4. Αγγλικό δίκαιο	34
§ 2. Έννοια και σκοποί του τύπου	38
I. Έννοια	38
II. Σκοποί του τύπου	39
1. Οι διακρίσεις του Heldrich	39
α. Προστασία από εσπευσμένες δηλώσεις βουλήσεως.	39
β. Αποδεικτική λειτουργία	40
γ. Βεβαιότητα για την κατάρτιση δικαιοπραξίας	41
δ. Βεβαιότητα για το περιεχόμενο της δικαιοπραξίας.	41
ε. Συμβουλευτική λειτουργία του τύπου.	41

στ. Προστατευτική αποστολή έναντι των τρίτων	42
ζ. Επιτήρηση και δυσχέραση κατάρτισης δικαιοπραξιών για το κοινό συμφέρον.	43
2. Κριτική της θέσης του Heldrich	44
3. Η θεωρία του Häsemeyer	45
4. Κριτική της άποψης του Häsemeyer	46
5. Η κρατούσα στη θεωρία γνώμη	48
§ 3. Είδη τύπου	51
I. Συστατικός και αποδεικτικός τύπος.	51
1. Συστατικός τύπος	51
2. Αποδεικτικός τύπος.	52
II. Νόμιμος και εκούσιος τύπος	53
1. Νόμιμος τύπος	53
2. Εκούσιος τύπος	53
§ 4. Μορφές τύπου	55
I. Ιδιωτικό έγγραφο.	55
1. Έννοια.	55
– Ιδιωτικό έγγραφο με βέβαιη χρονολογία	56
2. Αποδεικτική δύναμη	56
3. Περιπτώσιολογία	58
4. Η υπογραφή	59
5. Ιδιωτικό έγγραφο και σύγχρονη τεχνολογία.	63
Α. Διαβίβαση με τηλέτυπο (telex)	64
Β. Διαβίβαση με τηλεμοιοτυπία (fax)	64
Γ. Ηλεκτρονικό έγγραφο	68
II. Δημόσιο έγγραφο.	73
III. Δήλωση ενώπιον αρχής	76
§ 5. Έκταση ισχύος του τύπου.	77

§ 6. Τροποποίηση ή κατάργηση τυπικής δικαιοπραξίας . . .	80
I. Τροποποίηση τυπικής δικαιοπραξίας	80
1. Οριοθέτηση	80
2. Συνέπειες παράλειψης του τύπου	82
II. Κατάργηση τυπικής δικαιοπραξίας	83

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΜΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΥΠΟΥ

§ 7. Η ακυρότητα στο νόμιμο τύπο	85
I. Γενικά	85
II. Η ακυρότητα στο νόμιμο τύπο	86
1. Νομική φύση	86
2. Επέλευση της ακυρότητας	88
§ 8. Οριοθέτηση της ακυρότητας	90
I. Εξαιρέσεις από την ακυρότητα	90
1. Δωρεά	90
2. Εγγύηση	93
3. Ειδικοί νόμοι	94
II. Τελολογικοί περιορισμοί	95
III. Περιορισμός της ακυρότητας με επίκληση των γενικών ρητρών	101
1. Η κατάχρηση δικαιώματος	101
A. Η κατάχρηση δικαιώματος γενικά	101
α. Οι προϋποθέσεις της ΑΚ 281	101
β. Τυπολογία κατάχρησης δικαιώματος	102
i. Αποδυνάμωση δικαιώματος	102
ii. Αντιφατική συμπεριφορά	105
iii. Κακόβουλη συμπεριφορά του δικαιούχου	105
γ. Οι συνέπειες της κατάχρησης	106
B. Κατάχρηση δικαιώματος και τύπος της δικαιοπραξίας . .	108
2. Η διορθωτική λειτουργία της ΑΚ 288	111

§ 9. Ακυρότητα στο δικαιοπρακτικό τύπο	114
§ 10. Οι συνέπειες της ακυρότητας	119
§ 11. Η θεραπεία της ακυρότητας.....	121
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	123
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	127
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	137

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Abs	Abschnitt
AcP	Archiv für die civilistische Praxis
ΑΙΔ	Αρχεῖον Ἰδιωτικοῦ Δικαίου
ΑιτΕκθ	Αιτιολογική Έκθεση
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
AllgT	Allgemeiner Teil
Α.Ν ή α.ν.	Αναγκαστικός Νόμος
ΑΠ	Άρειος Πάγος
ap. ή appl.	application
Αρ.	Αριθμός
Άρθρ. ή Άρ.	Άρθρο
Αρμ	Αρμενόπουλος
Art.	Artikel (γερμανικό) ή Article (γαλλικό)
ΑρχΝ	Αρχείο Νομολογίας
Ασφ.	Ασφαλιστικά Μέτρα
BeurkG	Beurkundungsgesetz
BGB	Bürgerlichesgesetzbuch
BGE	Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
BGH	Bundesgerichtshof
BK	Berner Kommentar
BICC	Bulletin d' information de la Cour de cassation
Βλ.	Βλέπε
BSK	Basler Kommentar
Bull.civ.	Bulletin des arrêts des chambres civiles de la Cour de cassation
ΓαλλΑΚ	Γαλλικός Αστικός Κώδικας
Cass.	Cour de cassation
CC	Code Civil
ΓερμΑΚ	Γερμανικός Αστικός Κώδικας

ΓΟΣ	Γενικοί όροι συναλλαγών
Civ.	Chambre civile de la Cour de cassation
Δ	Δίκη
D	Recueil Dalloz
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών (περιοδικό)
ΔΕΝ	Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας
Δικ	Δικαστική (περιοδικό)
ΔκΠ	Δίκαιο και Πολιτική (περιοδικό)
Δνν	Δικαιοσύνη
εδ.	εδάφιο
éd.	edition
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
ΕΕΝ	Εφημερίς Ελλήνων Νομικών
ΕΕργΔ	Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου
Ειρ	Ειρηνοδικείο
Εισ.	Εισηγητής
Εισαγ.	Εισαγωγή
ΕισαγΠαρατ	Εισαγωγικές Παρατηρήσεις
ΕισΈκθ	Εισηγητική Έκθεση
έκδ.	έκδοση
ελΒΑΚ	ελβετικός Αστικός Κώδικας
ελΒΚωδΕν	ελβετικός Κώδικας Ενοχών
ΕλλΔνν	Ελληνική Δικαιοσύνη (περιοδικό)
ΕΝΟΒΕ	Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος
επ.	επόμενα
ΕπισκΕμπΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου
ΕρμΑΚ	Ερμηνεία Αστικού Κώδικα
ΕρμΚΠολΔ	Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
ΕΡΝΟΜΑΚ	Ερμηνεία-Νομολογία Αστικού Κώδικα
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Εφ	Εφετείο
ΕφΑΔ	Εφαρμογές Αστικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕφΑΘ	Εφετείο Αθηνών

ΕφΘεσ	Εφετείο Θεσσαλονίκης
ΕφΘρ	Εφετείο Θράκης
ΕφΚρ	Εφετείο Κρήτης
ΕφΠατρ	Εφετείο Πατρών
FS	Festschrift
GG	Grundgesetz
JCP	La Semaine Juridique (περιοδικό)
JR	Juristische Rundschau
Jure	Juristische Ausbildung
JuS	Juristische Schulung
JW	Juristische Wochenschrift
JZ	Juristische Zeitung
ΚΔΔιαδ	Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας
κ.λ.π	και τα λοιπά
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
Komm	Kommentar
ΚριτΕ	Κριτική Επιθεώρηση (περιοδικό)
LG	Landesgericht
ΜΠρ	Μονομελές Πρωτοδικείο
ΜΠρΑθ	Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών
ΜΠρΘεσ	Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης
ΜΠρΙωαν	Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων
ΜΠρΚαβ	Μονομελές Πρωτοδικείο Καβάλας
ΜΠρΚαστ	Μονομελές Προποδικείο Καστοριάς
ΜΠρΚατερί- vns	Μονομελές Προποδικείο Κατερίνης
ΜΠρΛαρ	Μονομελές Πρωτοδικείο Λάρισας
ΜΠρΠατρ	Μονομελές Πρωτοδικείο Πατρών
ΜΠρΡοδ	Μονομελές Πρωτοδικείο Ρόδου
ΜΠρΣπарт	Μονομελές Πρωτοδικείο Σπάρτης
ΜΠρΤρικ	Μονομελές Πρωτοδικείο Τρικάλων
ΜΠρΧαλκίδας	Μονομελές Πρωτοδικείο Χαλκίδας

μτφρ.	μετάφραση
N	Νόμος
N.Δ. ή ν.δ.	νομοθετικό διάταγμα
NΔ	Νέον Δίκαιον
NΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
no.	number
NoB	Νομικό Βήμα
NOMΟΣ	Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ
ΟΛΑΠ	Ολομέλεια Αρείου Πάγου
OLG	Oberlandesgericht
ό.π.	όπως παραπάνω
OR	Obligationenrecht
Π ή Πρ	Πρωτοδικείο
ρ.	page
Παρ.	Παράγραφος
π.χ.	παραδείγματος χάριν
Παρατ.	Παρατηρήσεις
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠειρΝομ	Πειραϊκή Νομολογία
Περ.	Περίπτωση
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΠΠρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο
ΠΠρΑθ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών
ΠΠρΡοδ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Ρόδου
ΠρΑθ	Πρωτοδικείο Αθηνών
ΠρακτΣυντΕπ	Πρακτικά Συντακτικής Επιτροπής
Πρβλ.	Παράβαλε
ΠρΣχΓενΑρχ	Προσχέδιο Γενικών Αρχών
ΠρΔρ	Πρωτοδικείο Δράμας
ΠρΕβρ	Πρωτοδικείο Έβρου
ΠρΘεσ	Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης
ΠρΙωανν	Πρωτοδικείο Ιωαννίνων

ΠρΚαλαμ	Πρωτοδικείο Καλαμάτας
ΠρΚορ	Πρωτοδικείο Κορίνθου
ΠρΜυτιλ	Πρωτοδικείο Μυτιλήνης
ΠρόεδΠρ	Πρόεδρος Πρωτοδικών
ΠρΠαρνασ	Πρωτοδικείο Παρνασσού
ΠρΠειρ	Πρωτοδικείο Πειραιά
RIDC	Revue de Droit International et de Droit Comparé
RTDC	Revue Trimestrielle de Droit Civil
Σ	Σύνταγμα
ΣΕΑΚ	Σύντομη Ερμηνεία Αστικού Κώδικα
Σελ.	Σελίδα
Σημ.	Σημείωση
ΣχΑΚ	Σχέδιον Αστικού Κώδικος
ΣχΑναθΕπ	Σχέδιο Αναθεωρητικής Επιτροπής
Τεύχ.	Τεύχος
ΤιμΤ	Τιμητικός Τόμος
τ./Τόμ.	Τόμος
ΤΝΠ	Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών
ΤοΣ	Το Σύνταγμα
vol.	volume
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου
ZGB	Zivilgesetzbuch

§ 4. Μορφές τύπου

Ως μορφές¹ τύπου θεωρούμε το ιδιωτικό έγγραφο, το συμβολαιογραφικό έγγραφο, το δημόσιο έγγραφο γενικότερα και τη δήλωση ενώπιον αρχής.

Ι. Ιδιωτικό έγγραφο

1. Έννοια

Ιδιωτικό έγγραφο είναι το γραπτό κείμενο, το οποίο περιέχει τη δήλωση βουλήσεως του δικαιοπρακτούντος και θεωρείται ως έγγραφο κατά τις αντιλήψεις των συναλλαγών.² Αποτελεί τον απλούστερο τύπο που προβλέπεται στο νόμο³, όποτε δε ο νόμος δεν απαιτεί ειδικά άλλο έγγραφο, αρκεί το ιδιωτικό έγγραφο.⁴

Απαραίτητο στοιχείο για την ύπαρξη ιδιωτικού εγγράφου είναι η ιδιόχειρη υπογραφή του εκδότη⁵, ενώ δεν ενδιαφέρει ποιός είναι ο συντάκτης του ούτε το είδος και ο τρόπος της γραφής, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά: π.χ. η ιδιόγραφη διαθήκη γράφεται ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη (ΑΚ 1721§1).

Για να είναι έγκυρο το έγγραφο, δεν απαιτείται να φέρει και χρονολογία.⁶ Ο κανόνας αυτός υπόκειται ωστόσο σε εξαιρέσεις, όπως

1. Παπαστερίου, σε Παπαστερίου/Κλαβανίδου, ό.π., αρ. 10 επ., σ. 310.

2. Γεωργιάδης, § 31, αρ. 12, σ. 429· Παπαστερίου, αρ. 11, σ. 310· Βλ. και Σπυριδάκη, αρ. 175α.

3. Παπαντωνίου, Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου, § 64, σ. 351· Γεωργιάδης, § 31, αρ. 11· Σημαντήρα, αρ. 672, σ. 502. Πρβλ. Σπυριδάκη, αρ. 175.

4. Βλ. Παπαντωνίου, ό.π.· Γεωργιάδης, ό.π.

5. Μπαλής, § 54· Γιαννόπουλος, άρθρον 160, σ. 457· Ράμμος, σε ΕρμΑΚ, άρθρο 160, αρ. 4· Γαζής, § 14 ΙΙΙ, σ. 26· Παπαντωνίου, § 64, σ. 351· Σημαντήρας, ό.π.· Σπυριδάκης, αρ. 175α· Γεωργιάδης, § 31, αρ. 12· Καράκωστας, άρθρο 160, αρ. 426· Παπαστερίου, § 47, αρ. 16, σ. 311· Βρέλλη, σε ΑΚ Γεωργιάδης/Σταθόπουλου, άρθρο 160, αρ. 4· Νικολόπουλο, σε ΣΕΑΚ Ι, άρθρο 160, αρ. 2, 3.

6. Βλ. Σημαντήρα, αρ. 672, σημ. 7, σ. 502· Καράκωστα, άρθρο 160, αρ. 427.

στην περίπτωση της ιδιόγραφης διαθήκης (άρθρο 1721 ΑΚ) και της αίτησης για την εγγραφή σωματείου (άρθρο 79 ΑΚ).

Ιδιωτικό έγγραφο με βέβαιη χρονολογία

Σε κάποιες περιπτώσεις ο νόμος απαιτεί ιδιωτικό έγγραφο με βέβαιη χρονολογία (βλ. ΑΚ 1211 εδ. Β', 614, 615). Το ιδιωτικό έγγραφο αποκτά βέβαιη χρονολογία σύμφωνα με το άρθρο 446 ΚΠολΔ, απλούστερος δε τρόπος κτήσεως βέβαιης χρονολογίας είναι η θεώρηση από συμβολαιογράφο ή από άλλη αρμόδια δημόσια αρχή. Ορισμένοι φορολογικοί νόμοι απαιτούν θεώρηση των ιδιωτικών συμφωνητικών από την αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) με ποινή ακυρότητας (βλ. άρ. 8 ν. 1882/1990 για τα συμφωνητικά που συνάπτονται μεταξύ επιτηδευματιών ή τρίτων). Για τις περιπτώσεις αυτές στη νομολογία κρατεί η γνώμη ότι οι διατάξεις των φορολογικών αυτών νόμων δεν εννοούν ακυρότητα του ουσιαστικού δικαίου, αλλά το ανίσχυρο των αθεώρητων συμφωνητικών απέναντι στη φορολογική αρχή. Σκοπός της θεώρησης των εγγράφων από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. δεν είναι η καθιέρωση συστατικού τύπου, αλλά η πάταξη της φοροδιαφυγής.⁷ Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις όπου φορολογικοί νόμοι απαιτούν συγκεκριμένο τύπο για την κατάρτιση δικαιοπραξιών: π.χ. κατά το ν. 2238/1994, άρθρο 79§4, η σύμβαση μεταβίβασης μετοχών εταιριών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών συνάπτεται συμβολαιογραφικά ή με ιδιωτικό έγγραφο που έχει θεωρηθεί από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.⁸

2. Αποδεικτική δύναμη

Σύμφωνα με το άρθρο 432 ΚΠολΔ, τα έγγραφα έχουν αποδεικτική δύναμη, όταν έχουν συνταχθεί τηρώντας τους νόμιμους τύπους,

7. Βλ. Γεωργιάδη, § 31, αρ. 20, σ. 431-432, με παραπομπές και στη νομολογία στη σημ. 13.

8. Βλ. Γεωργιάδη, ό.π., σ. 432, με σημ. 14· βλ. και κριτική Κ. Παπανικολάου, Ο τύπος της μεταβίβασης ασκήσεως επικαρπίας επί ακινήτων κατά τις διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος, ΧρΙΔ 1, 192 (σχόλιο στη γνμδ ΝΣΚ 323/2000).

έχουν τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για το κύρος τους και εφόσον δεν είναι τεμαχισμένα, τρυπημένα ή διαγραμμένα, δεν έχουν ξυσίματα ή εξαλείψεις, δεν είναι με άλλον τρόπο αλλαγμένα σε ουσιώδη μέρη τους και μπορούν να διαβαστούν. Κατά δε το άρθρο 443 ΚΠολΔ, για να έχει αποδεικτική δύναμη ένα ιδιωτικό έγγραφο, θα πρέπει να έχει την ιδιόχειρη υπογραφή του εκδότη ή αντί για υπογραφή, ένα σημάδι που αυτός έβαλε και επικυρώθηκε από συμβολαιογράφο ή από άλλη δημόσια αρχή, που επιβεβαιώνει πως το σημάδι έχει τεθεί αντί για την υπογραφή και πως ο εκδότης δήλωσε ότι δεν μπορεί να υπογράψει.⁹

Περαιτέρω, το άρθρο 445 ΚΠολΔ ορίζει πως, υπό την προϋπόθεση ότι η γνησιότητα των ιδιωτικών εγγράφων έχει αναγνωρισθεί ή αποδειχθεί, αυτά συνιστούν πλήρη απόδειξη, ότι η δήλωση που περιέχουν προέρχεται από τον εκδότη του εγγράφου. Επιτρέπεται πάντως ανταπόδειξη. Υπό τους ίδιους όρους αυτά αποτελούν πλήρη απόδειξη και ως προς το περιεχόμενο των δικαιοπρακτικών δηλώσεων.

Όσον αφορά τη γνησιότητα του ιδιωτικού εγγράφου, θεωρείται ότι εκείνος που το επικαλείται και το προσάγει, ισχυρίζεται και ότι είναι γνήσιο. Εφόσον η γνησιότητα του εγγράφου αμφισβητηθεί, ο εκδότης του φέρει το βάρος της απόδειξής της (άρθρο 457§1 ΚΠολΔ). Ο αντίδικος του εκδότη (κατά του οποίου προσάγεται το ιδιωτικό έγγραφο) οφείλει να δηλώσει αμέσως, αν αναγνωρίζει ή αρνείται τη γνησιότητα της υπογραφής, διαφορετικά το έγγραφο θεωρείται αναγνωρισμένο (άρθρο 457§2 ΚΠολΔ). Αν αναγνωρισθεί ή αποδειχθεί η γνησιότητα της υπογραφής, θεωρείται ότι έχει διαπιστωθεί και η γνησιότητα του περιεχομένου του εγγράφου, με την επιφύλαξη της προσβολής του ως πλαστού (άρθρο 457§3 ΚΠολΔ).¹⁰

9. Βλ. και Παπαστερίου, ό.π., § 47, αρ. 20, σ. 313.

10. Βλ. και Παπαστερίου, ό.π., § 47, αρ. 21, σ. 314. Σχετικά με τη γνησιότητα των ιδιωτικών και δημόσιων εγγράφων, βλ. Αρβανιτάκη, Ζητήματα αποδεικτικών εγγράφων κατά τον ΚΠολΔ, σ. 55 επ. Για την απόδειξη της γνησιότητας στις ιδιόγραφες διαθήκες, βλ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Η ιδιόγραφη διαθήκη στο στόχαστρο, ΝοΒ 2014, 229, 231.

3. Περιπτωσιολογία

Παραδείγματα δικαιοπραξιών που υπόκεινται σε έγγραφο τύπο, συστατικό στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι τα ακόλουθα:

- Η σύμβαση εγγύησης (ΑΚ 849 εδ. 1).¹¹ Η εγγυητική επιστολή παρέχεται επίσης εγγράφως κατ' εφαρμογή της ΑΚ 849 εδ. 1.¹²
- Η σύμβαση μερικής απασχόλησης.¹³
- Η σύμβαση εργασίας σε ΝΠΙΔ.¹⁴
- Η σύμβαση εργασίας προπονητή με το αθλητικό σωματείο ¹⁵ (άρθρ. 31§6 εδ.α ν. 2725/1999).
- Η καταγγελία σύμβασης εργασίας.¹⁶
- Η καταγγελία επαγγελματικής μίσθωσης.¹⁷
- Η μεταβίβαση ονομαστικών μετοχών ανώνυμης εταιρίας εισηγμένης στο χρηματιστήριο (άρθρ. 8β ν. 2190/1920, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρ. 13 ν. 3604/2007).¹⁸
- Η αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους, όπου η δήλωση του οφειλέτη υποβάλλεται σε έγγραφο συστατικό τύπο.¹⁹

11. Βλ. ΑΠ 1791/2007 ΔΕΕ 2008, 354· ΑΠ 680/2003 ΕλλΔνη 2003, 1369.

12. Βλ. ΕφΘεσ 1287/1999 ΕπισκεμπΔ 1999, 1177, με σχόλιο *Χρυσάνθη*.

13. ΑΠ 330/2008 ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1676/2007 ΝοΒ 2008, 675· ΑΠ 1770/2002 Ισοκράτης· ΑΠ 206/2007 ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 199/2005 ΕλλΔνη 2006, 484.

14. Βλ. ΑΠ 1112/2001 ΔΕΕ 2002, 624.

15. Βλ. ΕιρΝικ 23/2006, ΝΟΜΟΣ.

16. Βλ. ΑΠ 876/2004 ΕλλΔνη 2006, 1398· ΕφΛαρ 9/2002 Ισοκράτης· ΕφΑΘ 9954/2000 ΕΕργΔ 2002, 1365· ΕφΑΘ 5048/1992 Αρμ 1992, 1126.

17. Βλ. ΕφΠειρ 426/2006 ΠειρΝ 2006, 436· ΕφΛαρ 286/2001 ΕλλΔνη 2001, 283· ΕφΑΘ 7415/1991 ΕλλΔνη 1993, 621· ΜΠρΘεσ 3216/2003 Αρμ 2003, 1255· ΜΠρΘεσ 27393 ΕλλΔνη 2002, 254· ΜΠρΑΘ 2793/2001 ΕλλΔνη 2002, 254.

18. ΑΠ 1261/2003 ΕΕμπΔ 2004, 68· ΕφΑΘ 2807/2005 ΔΕΕ 2005, 969· ΕφΑΘ 2095/2005 ΕπισκεμπΔ 2005, 504.

19. ΑΠ 40/2006 ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1455/2005 ΝοΒ 2006, 389· ΕφΑΘ 784/2005 ΝοΒ 2007, 69.

– Η χρονομεριστική μίσθωση.²⁰

– Στην κατάρτιση της εμπορικής αντιπροσωπείας το έγγραφο είναι συστατικός τύπος (π.δ. 219/1991).²¹ Κρατεί ωστόσο η αντίθετη γνώμη, σύμφωνα με την οποία το έγγραφο που προβλέπεται στο άρθρ. 8§1 εδ.β π.δ. 219/1991 έχει αποδεικτικό σκοπό.²²

4. Η υπογραφή

Στο έγγραφο διακρίνουμε το κείμενό του, στο οποίο καθορίζεται το περιεχόμενο της δικαιοπραξίας και την υπογραφή, με την οποία ο εκδότης αναγνωρίζει ότι το περιεχόμενο του κειμένου συνιστά δική του δήλωση βουλήσεως.²³

Σύμφωνα με το άρθρο 160 ΑΚ, το έγγραφο πρέπει να φέρει την ιδιόχειρη υπογραφή του εκδότη του. Εκδότης δε είναι εκείνος, η δήλωση βουλήσεως του οποίου υπάρχει στο έγγραφο.²⁴

Ιδιόχειρη είναι η υπογραφή που γράφεται με το ίδιο το χέρι του εκδότη ή με οποιοδήποτε άλλο μέρος του σώματός του, σε περίπτωση που αυτός αδυνατεί να χρησιμοποιήσει τα χέρια του.²⁵ Η υπογραφή θεωρείται ιδιόχειρη και όταν υποβοηθείται το χέρι αυτού που υπογράφει.²⁶ Ως ιδιόχειρη γίνεται δεκτή²⁷ και η υπογραφή με παρεμβολή χημικού χάρτη (καρμπόν). Η υπογραφή είναι δυνατόν να τεθεί και σε άλλη γλώσσα, διαφορετική από τη μητρική γλώσσα

20. ΜΠρΑθ 234/2001 ΔΕΕ 2001, 748.

21. ΕφΠατρ 477/2003 ΑρχΝ 2004, 339.

22. Βλ. Τέλλη, Ο έγγραφος τύπος στη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας, Αρμ 2001, 305 επ.· ΑΠ 1101/2006 ΔΕΕ 2006, 1288.

23. Γιαννόπουλος, άρθρο 160, σ. 457.

24. Βλ. Γιαννόπουλο, ό.π.

25. Βλ. Σπυριδάκη, αρ. 175β(γ)· Γεωργιάδη, § 31, αρ. 13, σ. 430· Καράκωστα, άρθρο 160, αρ. 428.

26. Βλ. Καυκά, Τινά περί εγγράφου κατά τον Αστικό Κώδικα, ΑρχΝ 1, 1 επ.· Καράκωστα, Αστικό Κώδικα, άρθρο 160, αρ. 428.

27. Βλ. Βρέλλη, άρθρο 160, αρ. 12· Σημαντήρα, αρ. 674, σ. 504· Σπυριδάκη, ό.π.· Καράκωστα, ό.π.

ISBN: 978-960-562-397-5

15331